

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/128/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4413206544
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 03. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lýdia Gálisová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2018:4413206544.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Lýdie Gálisovej a členiek senátu JUDr. Márie Malíkovej a JUDr. Sone Vackovej v právnej veci žalobcu: CD Consulting, s.r.o., so sídlom Příkop 843/4, Zábřovice, 602 00 Brno, Česká republika, IČO: 264 29 705, proti žalovanému: B. I., nar. XX.XX.XXXX, bydlisko L. X., o zaplataenie zmenkovej sumy 20,81 eura s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 10. novembra 2016 č.k. 6C/253/2013-99, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti a v časti trov konania potvrdzuje.

Žalovaný má voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

odôvodnenie:

1.1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom konanie o návrhu žalobcu na zaplataenie zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne zastavil. V ostatnej časti zamietol návrh žalobcu, ktorý podal formou tlačiva podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 (ďalej len nariadenie) o zaplataenie zmenkovej sumy 20,81 eura s príslušenstvom. Žiadnej zo strán náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie vo veci samej právne odôvodnil čl. 2 písm. a), čl. 3 ods. 1, 3 smernice 93/13/EHS, § 52 ods. 1, 2, 3, 4, § 53 ods. 4 písm. k), l), § 2 písm. b), § 3 ods. 1, 2, § 4 ods. 6 zákona č. 258/2011 Z.z o spotrebiteľský úveroch, § 3 ods. 1, § 39 Občianskeho zákonníka, § 265 obchodného zákonníka, čl. I. § 77 ods. 1, 2, čl. I. § 10, čl. I. § 11 ods. 1, čl. I. § 14 ods. 1, čl. I. § 17, čl. I. § 5 ods. 1, 2, 3, čl. I. § 48 ods. 1 bod 2 zákona č. 191/1950 Zb. zákona zmenkového a šekového. Poukázal na to, že žiadne ustanovenie nariadenia č. 861/2007 nevyklučuje, aby skúmal spotrebiteľský charakter právneho vzťahu, ktorý je predmetom konania, a to aj v prípade, ak je žalovaný nečinný a nedoručí súdu odpoveď na žalobný návrh. Pre taký prípad čl. 7 ods. 3 nariadenia ustanovuje len, že súd má aj napriek nečinnosti žalovaného konať a vydať rozsudok. To však neznamená, že vydaniu rozsudku nesmie predchádzať ex offio preskúmanie, či nejde o spotrebiteľský vzťah. Cieľom nariadenia č. 861/2007 je zjednodušiť a zrýchliť cezhraničné konania s nízkou hodnotou sporu a na ne nadväzujúce vykonávacie konania, a nie v konaniach s nízkou hodnotou sporu vylúčiť ochranu spotrebiteľa. Preto dospel k záveru, že aj v európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu je potrebné zachovať vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa, a to aj prostredníctvom vykonávania dôkazov ex offio na zistenie, či predmet konania nesúvisí so spotrebiteľskými vzťahmi, ak to vnútroštátny procesný predpis umožňuje. Konštatoval, že v zmysle čl. 3 nariadenia č. 861/2007 sa jedná o cezhraničný spor, s poukazom na sídlo žalobcu v Českej republike, teda v inom členskom štáte ako v členskom štáte súdu konajúceho vo veci. Právomoc slovenského súdu na prejednanie a rozhodnutie daného sporu mal daná podľa čl. 16 bod 2 nariadenia č. 44/2001 o príslušnosti, uznávaní a výkone súdnych rozhodnutí v občianskych

a obchodných veciach, podľa ktorého druhý účastník zmluvy môže žalovať spotrebiteľa len na súdoch členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko. Keďže ide o cezhraničný spor, považoval za potrebné určiť rozhodné právo, ktorým sa daný spor má riešiť. Dospel k záveru, že daný právny vzťah sa spravuje právnym poriadkom Slovenskej republiky, nakoľko zmenka bola vystavená v Slovenskej republike, platobné miesto bolo v Slovenskej republike a aj sídlo pôvodného remitenta bolo v Slovenskej republike. Až indosamentom sa dostal do tohto právneho vzťahu cudzí prvok, čo však nemôže zmeniť uplatňované rozhodné právo, ktorým bolo od začiatku právo Slovenskej republiky. Považoval za potrebné vykonať dokazovanie oboznámením so spisom sp.zn. 15Er/1345/2010, zmluvou o úvere č. 4570645 uzavretou medzi predchodcom žalobcu spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o. a žalovaným vrátane všeobecných podmienok poskytnutia úveru na zistenie, či predmet konania súvisí so spotrebiteľskými vzťahmi.

1.2. Vzhľadom na ustanovenie článku 17 (v rozsudku nesprávne uvedené 14) všeobecných podmienok poskytnutia úveru (dohoda o vyplnení zmenky), ako aj vzhľadom na zhodu čísla uvedeného na zmenke s číslom zmluvy o úvere, zhodu údajov o vystaviteľovi a pôvodnom remitentovi zmenky s údajmi o veriteľovi a dlžníkovi v zmluve o úvere a na zhodu dátumu vystavenia zmenky s dátumom podpisu zmluvy o úvere súd dospel k jednoznačnému záveru, že zmenka predložená žalobcom bola vystavená žalovaným ako zabezpečovacia zmenka k zmluve o úvere, pričom bola vystavená v súlade so všeobecnými podmienkami poskytnutia úveru ako blankozmenka. Vo všeobecnosti môže mať zmenka vystavená dlžníkom pri podpise úverovej zmluvy resp. pri prevzatí úveru buď uhradzovaciu alebo zabezpečovaciu funkciu. V danom prípade, keďže ide o spotrebiteľský úver, je uhradzovacia funkcia vylúčená vzhľadom na výslovný zákaz splnenia dlhu zmenkou alebo šekom ustanovený v § 4 ods. 6 Zákona o spotrebiteľských úveroch, na rozdiel od zabezpečovacej funkcie zmenky, ktorá bola v súvislosti so spotrebiteľskými úvermi zakázaná až s účinnosťou od 01.01.2011. Preto považoval zmenku predloženú žalobcom za zabezpečovaciu zmenku, nie za samostatnú a nezávislú zmenku prijatú na uhradenie dlhu žalovaného. Konštatoval, že predmetom konania je teda nárok žalobcu vyplývajúci z vlastnej vistazmenky vystavenej žalovaným pôvodne vo forme blankozmenky na zabezpečenie nárokov spoločnosti POHOTOVOSŤ, s.r.o. zo zmluvy o úvere. Považoval za potrebné posúdiť, či zmluva, na základe ktorej vznikla pohľadávka zabezpečená zmenkou, je platná a teda či vôbec vzniklo právo na vyplnenie blankozmenky. Zistil, že zmluva o úvere č. 4570645 je spotrebiteľskou zmluvou, keďže napĺňa znaky spotrebiteľskej zmluvy uvedené v § 52 Občianskeho zákonníka. Ide o predtlačенú formulárovú (typovú) zmluvu, pri ktorej spotrebiteľ nemá možnosť ovplyvňovať jej obsah. Zmluvnými stranami sú POHOTOVOSŤ, s.r.o. ako veriteľ (dodávateľ), ktorý pri uzatváraní zmluvy koná v rámci svojej podnikateľskej činnosti, a žalovaný ako fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, je teda spotrebiteľom. Na tomto nič nemení ani skutočnosť, že v zmluve bolo vyznačené, že finančné prostriedky sa poskytujú na výkon zamestnania. Z rozhodovacej praxe mu bolo známe, že tieto úvery nikdy neboli poskytované na výkon zamestnania, údaje do zmluvy zapisoval pracovník spoločnosti, ktorý cielene uvádzal účel poskytnutia úveru na výkon zamestnania, aby sa zmluva neposudzovala ako spotrebiteľská. Keďže pri pochybnostiach o obsahu zmlúv platí výklad pre spotrebiteľa priaznivejší, dospel k záveru, že dôkazné bremeno na preukázanie toho, že úver bol v danom prípade poskytnutý na výkon zamestnania zaťažuje toho, kto takúto skutočnosť tvrdí. Keďže účel vyznačený v zmluve ("na výkon povolania") preukázaný nebol, vychádzal z toho, že uvedený úver bol poskytnutý na súkromné účely (teda na iný účel ako na výkon povolania, zamestnania, podnikania).

1.3. Skúmaním zmluvy o úvere vrátane všeobecných podmienok poskytnutia úveru dospel k záveru, že zmluva je koncipovaná tak, že je v nej hrubým spôsobom narušená rovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, a to najmä (ale nielen) v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch (spísanie notárskej zápisnice prostredníctvom splnomocnenca, uzatvorenie záložnej zmluvy prostredníctvom splnomocnenca, niekoľkonásobné zmluvné pokuty, blankozmenka) a zároveň sú celá zmluva a všeobecné podmienky koncipované výlučne na prospech veriteľa, obsahujú prakticky len povinnosti dlžníka a práva a výhody veriteľa. Vzhľadom na nerovnosť podmienok účastníkov zmluvy vyjadrenú v takmer všetkých ustanoveniach zmluvy sa celá zmluva (jej obsah i účel) prieči dobrým mravom a je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku. Skutočnosť, že sa zmluva prieči dobrým mravom spôsobuje jej absolútnu neplatnosť. Z toho dôvodu nemohlo spoločnosti POHOTOVOSŤ, s.r.o., ako veriteľovi z uzatvorenej zmluvy o úvere vzniknúť ani právo na vyplnenie blankozmenky podľa článku 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru, z čoho vyplýva, že ak zmenka vyplnená bola (napriek tomu, že právo na jej vyplnenie remitentovi nevzniklo), nie je možné sa na základe takto vyplnenej zmenky úspešne domáhať akýchkoľvek práv. Pri konštatovaní nemožnosti vzniku práva na vyplnenie blankozmenky na základe neplatnosti zmluvy o úvere z vyššie uvedených dôvodov vychádzal aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR zo dňa 06.05.2008 sp.zn. 4 Obo 161/2007.

Právo z predmetnej zmenky bolo už uplatnené jeho predchodcom na rozhodcovskom súde, ktorý návrhu v celom rozsahu vyhovel a jeho rozhodcovský rozsudok sa tak exekučným titulom. Na jeho základe bol podaný návrh na vykonanie exekúcie proti žalovanému na vymoženie priznanej sumy a jej príslušenstva, avšak exekučný súd žiadosť na vydanie poverenia zamietol a následne exekučné konanie právoplatne zastavil, pričom vo svojom rozhodnutí jednoznačne konštatoval rozpor konania oprávneného s platnými právnymi predpismi a zaoberal sa platnosťou zmenky ako aj označením odporcu ako podnikateľa v úverovej zmluve. Zabezpečením nárokov zo spotrebiteľského úveru zmenkou alebo šekom sa zaoberá § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z., ktorý pripúšťa takéto zabezpečenie len za splnenia stanovených podmienok s tým, že zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva a to vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru.

1.4. Zistil, že vo veci ide o spotrebiteľský vzťah založený zmluvou o úvere č. 4570645 zo dňa 27.11.2008, pričom v ten istý deň žalovaný vystavil veriteľovi zmenku v zmysle všeobecných podmienok poskytnutia úveru. Dospel k záveru, že uvedená zmenka je neplatná, nakoľko bola vystavená v rozpore so zákonom, a spôsob, akým sa pôvodný veriteľ a následne žalobca domáha svojich práv na základe takto vystavenej zmenky považoval za obchádzanie zákona. Konštatoval, že ustanovenie článku 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru v zmluve o úvere zo dňa 27.11.2008 je v rozpore s § 3 OZ a s ustanoveniami Občianskeho zákonníka na ochranu spotrebiteľa (§ 53 a § 54). Spôsobuje značnú nerovnováhu medzi účastníkmi tohto záväzkového vzťahu a preto zmenku, ktorá bola vystavená na základe tohto zmluvného dojednania je potrebné považovať za neplatnú, keďže vzhľadom na vyššie uvedené je neplatná dohoda o vyplnení zmenky. Na základe neplatnej zmenky potom nie je možné žalobcovi priznať uplatnenú pohľadávku. O trovách konania rozhodol podľa 255 ods. 2) CSP tak, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania z dôvodu, že obe strany mali vo veci úspech len čiastočný.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca. Žiadal rozsudok v napadnutej zamietajúcej časti zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť a priznať žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania. Dôvodil, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d) CSP), súd prvej inštancie mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b) CSP) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP). Namietal, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie úverovou zmluvou, exekučným spisom a ďalšími listinnými dôkazmi, hoci žalobca ani žalovaný takéto dokazovanie nenavrhli. Dokazovanie je podľa § 120 OSP ovládané prejednacou zásadou. Predložil ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, preukazujúcu jasne, úplne a zrozumiteľne jeho právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Voči forme a obsahu zmenky zo strany žalovaného neboli žiadne námietky, a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov. Súd prvej inštancie mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Žalovaný mohol na základe čl. 5 ods. 3 a 6 Nariadenia vzniesť námietky voči zmenke. Ak tak neurobil, akékoľvek iné námietky musia byť odmietnuté z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením. Namietal, že súd prvej inštancie nesprávne vykonával a hodnotil dôkazy na skutočnosti, ktoré netvrdila žiadna strana, preto dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Namietal voči odôvodneniu napadnutej zamietajúcej časti rozhodnutia, podľa ktorého je dohoda o vyplnení zmenky neplatná. Poukázal na rozhodnutia iných súdov, ktoré rozhodli v obdobných veciach v jeho prospech. Tvrdil, že konaním súdu prvej inštancie, ktorý vychádza zo svojej praxe v iných právne a skutkovo obdobných veciach, došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Trval na tom, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom žiadneho spotrebiteľského vzťahu. Predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. S odkazom na ustanovenie § 17 Zmenkového a šekového zákona žalovaný nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jej vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Súd prvej inštancie porušil poučovaciu povinnosť obmedzenú ustanovením § 5 ods. 1 OSP. Poukázal na samostatnosť, oddelenosť, nezávislosť zmenkového záväzku, preto nemožno hovoriť, že zmenka je zmenkou podľa zákona o spotrebných úveroch a tomuto zákonu odporuje. Zmenka má všetky zákonom predpísané náležitosti. Spochybnil pôvod informácie súdu prvej inštancie o existencii pripomienky Európskej komisie k veci C-558/13 z dôvodu, že nie je verejne dostupná. Založenie odôvodnenia na argumentácii z neznámeho a neverejného zdroja považoval za porušenie práva na spravodlivý súdny proces. Predmetná pripomienka je len názorom jedného z účastníkov

prejudiciálneho konania. Ďalej namietal, že dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatnou ani neprijateľnou zmluvnou podmienkou, pretože zákon č. 258/2001 Z.z. pripúšťal zabezpečenie nárokov zo spotrebiteľského úveru zmenkou. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase vyplnenia zmenky. Na podporu svojich argumentov poukázal na rozhodnutia iných súdov.

3. Žalovaný sa k odvolaniu písomne nevyjadril.

4. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané stranou sporu v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359, 362 ods. 1 CSP) a zistení, že spĺňa náležitosti § 363 CSP, viazaný dôvodmi a rozsahom odvolania (§ 379, § 380 CSP), viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) vec prejednal s verejným vyhlásením rozhodnutia (§ 219 ods. 3 CSP) a dospel k názoru, že odvolanie nie je dôvodné. Súd prvej inštancie dostatočne zistil skutkový stav veci a vyvodil z neho aj správny právny záver, preto napadnutý rozsudok podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil. Vzhľadom k záveru o vecnej správnosti napadnutého rozsudku ako i jeho dôvodov, odvolací súd nepovažuje za potrebné opakovať tie isté podstatné dôvody, ktoré sú obsiahnuté v napadnutom rozsudku, vrátane citácie ustanovení právnych predpisov vzťahujúcich sa na tento prípad.

5. Civilný sporový poriadok, ktorý bol prijatý zákonom č. 160/2015 Z.z. a nadobudol účinnosť 01.07.2016, vychádza z princípu aplikácie procesných noriem v ňom obsiahnutých na všetky konania, teda aj na tie, ktoré boli začaté pred dňom jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

6. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

7. Podľa § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

8. Predmetom konania pred súdom prvej inštancie je návrh na uplatnenie pohľadávky podľa čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len „Nariadenie“). Na jeho základe sa žalobca domáhal zaplataenia uvedenej zmenkovej sumy s príslušenstvom, zmenkovej odmeny a trov konania. Podľa predloženého návrhu je žalobca ako indosatár nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil žalovaný, pričom indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrená doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Indosant predložil zmenku na zaplataenie, lebo vystaviteľ pohľadávku doposiaľ neuhradil.

9. Žalobca v odvolaní namietal vadu konania spočívajúcu v porušení jeho práva na spravodlivý proces. Dôvodil konaním súdu prvej inštancie, ktorý vychádzal zo svojej praxe v iných právne a skutkovo obdobných veciach. Odvolací súd preto najprv skúmal, či súd prvej inštancie konanie nezačal vadou namietanou žalobcom. V danej veci súd prvej inštancie poukázal na svoju vedomosť z iných obdobných súdnych konaní, podľa ktorej žalobcom predložená zmenka zabezpečuje nároky zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, a preto si zabezpečil listinné dôkazy, z ktorých mohol posúdiť jednak platnosť úkonu, v ktorom má nárok základ (úverovej zmluvy), ale aj platnosť samotnej dohody o vyplňovacom práve, ktorá bola podkladom na vyplnenie zmenky, predloženej žalobcom na preukázanie jeho nároku. Podľa názoru odvolacieho súdu, týmto procesným postupom súdu prvej inštancie nebolo žalobcovi znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, ani nedošlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces. Preto pristúpil k meritórnemu prejednaniu veci.

10. Súd prvej inštancie veci rozhodol dňa 10.11.2016. V Zbierke súdnych rozhodnutí SR bolo pod číslom 93/2015 publikované spoločné stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia z 20. októbra 2015 k postupu súdov nižšieho stupňa vo veciach návrhov s uplatneným právom zo zmenky vo vzťahu k ochrane spotrebiteľa v nasledovnom znení:

I. Ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že:

1/ pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcejmu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offa povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ:

2/ pokiaľ súd nevzhladne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúcich ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie.

II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený zmluvný úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.

11. Spoločné stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky - v zákonom stanovenom osobitnom médiu so špeciálnym zameraním a účelom, pod R 93/2015. Uvedeným postupom plnil najvyšší súd zákonom stanovenú povinnosť dbať o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (§ 16 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch). Táto povinnosť mu v súčasnosti vyplýva z ustanovenia § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. O publikovaní predmetného rozhodnutia bolo rozhodnuté v rámci zákonom upraveného mechanizmu zabezpečujúceho koherentnosť judikatúry (IV. ÚS 60/2010). Osobitný proces, výsledkom ktorého bolo publikovanie spoločného stanoviska oboch kolégií v zbierke ako R 93/2015, priznáva tomuto stanovisku osobitný význam. Výklad najvyššieho súdu, ktorý v ňom podal, nie je síce právne (de iure) záväzný, fakticky (de facto) má ale vysokú vecnú autoritu. I keď judikatúra najvyššieho súdu nie je formálne záväzná, ipso iure normatívnu silu má, a to tak vo vertikálnej línii (voči súdom nižších stupňov), ako aj v horizontálnej línii (medzi jednotlivými senátmi a kolégiami najvyššieho súdu navzájom). Nemožno prehliadať podstatný rozdiel medzi rozhodnutím nepublikovaným v zbierke (ďalej len „nepublikované rozhodnutie“) a rozhodnutím, ktoré bolo na podklade zákonom určenej procedúry navrhovania a schvaľovania osobitným orgánom najvyššieho súdu uverejnené v zbierke (ďalej len „publikované rozhodnutie“). Pokiaľ nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu vyjadruje názor členov senátu (resp. väčšiny členov senátu) najvyššieho súdu v individuálnej prejednávanej veci, názor vyjadrený v publikovanom rozhodnutí je zároveň zovšeobecňujúcim názorom (relevantnej väčšiny) členov kolégia najvyššieho súdu, ktoré vždy tvorí viacero senátov. Názor vyjadrený v nepublikovanom rozhodnutí sa v tomto zmysle prípadne (ak vec prejednávajúci senát dospeje k záveru, že sú pre to splnené podmienky) môže odkloniť či odchyliť od názoru vyjadreného v publikovanom rozhodnutí, tým ale ešte bez ďalšieho nedochádza k „prekonaniu“ názoru, na ktorom spočíva publikované rozhodnutie. Zákon č. 191/1950 Sb. reagoval na prijaté rozhodnutie zákonom č. 438/2015 Z.z. účinným od 23.12.2015. Doplnil v čl. II. Zákon č. 191/1950 Sb. v §17 ods.1 o novú vetu a doplnil odsek 2. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že ak je žalovaným zo zmenky ten, koho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, možno majiteľovi robiť námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystavovateľovi alebo k predošlým majiteľom vždy. V konaní, v ktorom sa uplatňuje alebo vymáha nárok zo zmenky sa z úradnej povinnosti prihliada na skutočnosti odôvodňujúce námietky podľa odseku 1, ktoré by ten, kto je žalovaný zo zmenky mohol uplatniť, ak jeho záväznosť zo zmluvy vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou. Poznámka pod čiarou odkazuje príkladom na § 52 OZ, § 5a zákona č. 250/2007 Z.z.

12. Odvolací súd riadiac sa judikátom R 93/2015, by preto v zásade nemusel vysvetľovať, prečo tento judikát považuje za opodstatnený (platí totiž zásada, že len ten, kto volí odklon od judikatúry, musí náležite vysvetliť, prečo sa neriadí judikátom). Napriek tomu však viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP), k jednotlivým odvolacím dôvodom žalobcu spočívajúcim predovšetkým v zdôraznení platnosti príslušnej zmenky a nepripustení akéhokoľvek súdneho prieskumu okolností vzniku zmenky a vykonania dokazovania v tomto smere udáva, že sa nestotožnil s jeho argumentáciou spochybňujúcou postup súdu pri vykonávaní dôkazov. Pri postupe podľa nariadenia č. 861/2007 je súd povinný rešpektovať právo na spravodlivý súdny proces a zásadu kontradiktórneho konania, najmä pri rozhodovaní o potrebe ústneho pojednávania a o spôsobe a rozsahu dokazovania, ktoré je nevyhnutné pre vydanie rozhodnutia. Z článku 19 nariadenia vyplýva, že pokiaľ nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sa riadi procesným právom členského štátu, v ktorom sa

konanie vedie. Nariadenie nekladie žiadne prekážky v možnosti preskúmať doložené listiny súdom a je možné aplikovať procesnoprávne predpisy použiteľné v slovenskom právnom poriadku, predovšetkým aplikáciu znalostí určitých okolností súdu z jeho činnosti a zohľadnenie ochrany slabšieho v konaní, či ochrany dobrých mravov. Civilný sporový poriadok dokazovanie v spotrebiteľských sporoch upravuje v ustanoveniach § 295 a § 296, ktoré umožňujú súdu jednak vykonať aj tie dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, ak je to nevyhnuté pre rozhodnutie vo veci. Tiež stanovujú, že ustanovenia o sudcovskej koncentrácii konania a zákonnej koncentrácii konania sa v spotrebiteľských sporoch nepoužijú. Úvaha týkajúca sa prieskumu uplatneného nároku s oporou v doloženej zmenke nemôže byť ovplyvňovaná povahou použitého procesného nástroja. Skúmanie prípadnej absolútnej neplatnosti úkonu, ku ktorej súd pristupuje ex offo, nie je nariadením vylúčená. Súd prvej inštancie správne vykonal dokazovanie v súlade s ustanovením § 295 CSP, správne vyhodnotil výsledky vykonaného dokazovania a skutkový stav, na ktorý aplikoval správne ustanovenia zákona v správnej interpretácii. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti ako vecne správny potvrdil. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie založil na neplatnej dohode o vyplňovacom práve, z ktorej veriteľovi nemohlo vzniknúť právo na vyplnenie blankozmenky. Žalobca v tejto časti v dôvodoch odvolania neuviedol k právnomu posúdeniu veci nič, argumentoval len tým, že súd prvej inštancie nemohol založiť svoj názor na skúmaní tohto právneho úkonu, ktorého nebol účastníkom a mal rozhodovať len na základe ním predloženej zmenky. Vzhľadom na vyššie uvedené, prijaté stanovisko NS SR v judikáte R 93/2015 odvolací súd považuje tento odvolací dôvod za bezpredmetný.

13. Súd prvej inštancie posúdil úverovú zmluvu ako absolútne neplatný právny úkon, ktorý sa prieči dobrým mravom a je aj v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku. Celú dohodu o vyplnení blankozmenky vyhodnotil ako neplatnú dohodu, preto pôvodnému remitentovi vôbec nevzniklo právo na vyplnenie blankozmenky. Pôvodný remitent nemal práva a povinnosti zo zmenky, preto ich nemohol indosamentom previesť na žalobcu. Ďalej posúdil samotnú zmenu a dospel k záveru, že je neplatná, vystavená v rozpore so zákonom a spôsob, akým pôvodný veriteľ a následne aj žalobca domáhali svojich práv na základe takto vystavenej zmenky považoval za obchádzanie zákona. Prijal záver, že na základe neplatnej zmenky potom nie je možné žalobcovi priznať uplatnenú pohľadávku, a preto návrh v celom rozsahu zamietol. Žalobca v odvolaní citoval rozhodnutia súdov nesúladných s judikátom R 93/2015. Žalobca okrem citácii týchto rozhodnutí neuviedol nič, v čom nesúhlasí s rozhodnutím súdu prvej inštancie, len z obsahu predložených rozhodnutí odvolací súd vyvodil, že podľa názoru žalobcu súd prvej inštancie bol oprávnený skúmať len to, či zmenka obsahuje všetky náležitosti, ktoré sa musia pre jej platnosť zo zákona do nej uviesť. S uvedenými dôvodmi sa odvolací súd vyporiadal vo vyššie uvedených dôvodoch. Navyše tvrdenie žalobcu, podľa ktorého súd prvej inštancie svoje rozhodnutie založil na argumentácii, ktorú získal s neznámeho a neverejného zdroja (pripomienka EK k veci C-558/13), nemá oporu v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie, a svedčí o tom, že žalobca podáva paušálne odvolania, bez oboznámenia sa s obsahom napadnutého rozhodnutia.

14. V závere odvolací súd dodáva, že jednou zo základných zásad práva Európskej únie je zásada, podľa ktorej sú členské štáty povinné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa a zároveň sú povinné zabezpečiť, aby sa nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách neuplatňovali, resp. neboli záväzné. Vzhľadom na to aplikáciou procesného práva má súd túto povinnosť naplniť, čo znamená, že v prípade uplatnenia nároku zo zmenky súd musí ex offo skúmať, či vystaviteľom zmenky nie je spotrebiteľ. Aj keď vnútroštátna právna úprava platná do 31.12.2010 umožňovala používať zmenky aj v spotrebiteľskom vzťahu, použitie zmenky ako takej v spotrebiteľskom právnom vzťahu v skutočnosti nie je úplne v súlade s právom EÚ na ochranu spotrebiteľa. Vnútroštátna právna úprava do 31.12.2010 nezabezpečila vhodnú ochranu spotrebiteľa na základe Smernice 87/102/EHS v konaní o nároku zo zmenky a zákonodarca túto skutočnosť zmenil až zrušením dovtedajšieho zákona o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z.z. a prijatím nového zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení účinnom od 01.01.2011 do 30.04.2014. S účinnosťou od 01.05.2014 je táto ochrana zabezpečená v zákone č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa. Odvolací súd, zhodne so súdom prvej inštancie, zastáva názor, že zmenkové právo ako také v súdnom konaní znevýhodňuje žalovaného zmenkového dlžníka a keďže podľa článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky právo EÚ má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, vnútroštátna právna úprava, ktorá umožnila za istých okolností do 31.12.2010 zmenky používať aj v spotrebiteľských vzťahoch môže byť nepoužiteľná. Pokiaľ však došlo k použitiu zmenky v spotrebiteľskom vzťahu súd je povinný preskúmať, či zmenka bola vystavená v súlade s právnou úpravou účinnou v rozhodnom čase (v čase vystavenia zmenky).

15. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti a v časti trov konania podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

16. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 CSP a podľa § 255 ods. 1 CSP priznal žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi z dôvodu, že žalovaný bol v odvolacom konaní úspešný. O výške trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom podľa § 262 ods. 2 CSP.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Nitre v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).